

۱ ضرب‌المثل زیر کدام معنای اتفاق را رد می‌کند؟ چرا؟
«گندم از گندم بروید، جو ز جو»

۲ جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.
ابن‌سینا در کتاب در رابطه با اتفاق و شانس سخن گفته و تلاش کرده تا نظر مردم در مورد این مفاهیم را تصحیح نماید.

۳ جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.
..... برخورد اتفاقی ذرات سرگردان را سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان می‌داند.

۴ با توجه به معانی اتفاق، در مثال‌های زیر کدام‌یک از موارد (سنخیت، وجوب و غایت) انکار شده است؟

نباریدن باران با پیدایش همه عوامل	یخ زدن آب بر اثر حرارت	برخورد اتفاقی ذرات سرگردان در فضای غیرمتناهی
الف: نفی	ب: نفی	ج: نفی

۵ کدام‌یک از معانی اتفاق با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت در تعارض نیست؟
(۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده ۲ نفی غایت‌مندی)

۶ با توجه به معنای «سوم اتفاق»، دیدگاه دو دسته از فلاسفه که برای جهان و انسان هدف و غایت قائلند را بیان کنید.

۷ به لحاظ عقلی و فلسفی، قبول غایت برای اشیا و پدیده‌های جهان، در چه صورت امکان‌پذیر است؟ توضیح دهید.

۸ چرا برخی مردم گاهی فکر می‌کنند که در بعضی موارد در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است؟

۹ جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.
هریک از عوامل «آشپز» و «چاقو» برای تهیه غذا، علت محسوب می‌شوند.

۱۰ چه نقدی بر نظر فیلسوفانی که در عین انکار خداوند معتقد به غایت‌مندی جهان و انسان هستند، وارد است؟ توضیح دهید.

۱۱ تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط؟
- از نظر دموکریتوس، برخورد اتفاقی ذرات ریز سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان شده است.

۱۲ نتیجه و لازمه‌ی اصل «سنخیت میان علت و معلول» چیست؟

صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را تعیین کنید.
- افلاطون در مواردی از خداوند با عنوان «مثال خیر» یاد می‌کند.

در پاسخ به این سوال که: آیا تحولات روی زمین از همان ابتدا به سمت پیدایش انسان بوده است یا نه؟ فلاسفه به دو دسته تقسیم می‌شوند. نظر هر دو دسته را به اختصار بنویسید.

اصل سنخیت میان علت و معلول چه اتفاقی را در جهان رخ می‌دهد؟

اصل سنخیت به ما چه چیزی می‌فهماند؟

کشاورز، صنعت‌گر، طبیب و هر کسی که وارد یک کاری شده است بر چه اساسی وارد آن کار خاص شده است؟

اصل وجوب‌بخشی علت به معلول چه چیزی را نشان می‌دهد؟

اگر علت با تمام حقیقت خود تحقق یافت چه اتفاقی می‌افتد؟

باغبان براساس چه اصلی بذر می‌کارد؟ (در اصول و اصل‌ها)

پذیرش اصل علیت زمینه‌ساز چه چیزی است؟

با قبول اصل علیت چه اتفاقی می‌افتد؟

وقتی با یک پدیده مواجه شدیم با قبول اصل علیت چه اتفاقی برایمان می‌افتد؟

یکی از فلاسفه مسلمان را که در مفاهیم عامیانه دقت کرده است مثال بزنید و کار آن را بگویید.

تلاش ابن‌سینا برای بیان اتفاق چه بوده است؟

آیا می‌توان درباره‌ی مفهوم اتفاق بحث فلسفی کرد؟

یکی از الزاماتی که باعث می‌شود درباره اتفاق بحث شود چیست؟

نظر خود را درباره‌ی اتفاق در دو سطر بنویسید.

دری به تخته خورده و فلانی به ثروت رسیده بیان‌گر چه چیزی است؟

۲۹

یکی از اقدامات مهم و مؤثر فیلسوفان در قبال مردم را بنویسید.

۳۰

۱ این ضرب‌المثل معنای دوم اتفاق را که می‌گوید: ممکن است از هر علتی هر معلولی پدید بیاید، انکار می‌کند، زیرا این ضرب‌المثل پذیرش اصل سنخیت میان علت و معلول است و براساس اصل سنخیت، انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را دارد ولی معنای دوم اتفاق می‌گوید سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست.

۲ الهیات شفا

۳ دموکریتوس

۴ الف) وجوب (ب) سنخیت (ج) غایت (ص ۲۲ - ۲۴ - ۲۵)

۵ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۲۵ و ۲۶)

۶ یک دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می‌کنند، معتقدند همه حوادث جهان از ابتدا تا کنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند. (یا جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم به سوی مال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود).
دسته دوم فیلسوفانی هستند که در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند. (آنان معتقدند جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت است و روز به روز کامل‌تر می‌شود و به غایت خود نزدیک‌تر می‌شود). (ص ۲۵-۲۶)

۷ قبول غایت برای اشیا و پدیده‌های جهان وقتی امکان‌پذیر است که این غایت قبل از پیدایش اشیا مشخص شده باشد تا اشیا متناسب با آن هدف و غایت ساخته شده باشند و چنین هدفی بدون قبول خداوند امکان‌پذیر نیست. (ص ۲۶)

۸ زیرا برخی از مردم از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند به عبارت دیگر علت ناقصه را علت تامه می‌پندارند. (ص ۲۴ - ۲۵)

۹ ناقصه (ص ۲۵)

۱۰ قبول غایب برای اشیا و پدیده‌های جهان وقتی امکان‌پذیر است که آن غایت قبل از پیدایش اشیا مشخص شده باشد تا اشیا متناسب با آن هدف و غایت، ساخته شده و پدید آمده باشند تا به سوی آن حرکت نمایند و تکامل یابند. (ص ۲۶)

۱۱ صحیح (ص ۲۲)

۱۲ نظم و قانون‌مندی معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌ها (ص ۲۳)

۱۳ صحیح (ص ۳۲)

۱۴ یک دسته از فلاسفه که علاوه بر لوازم اصل علیت به علل معتقدند می‌گویند هر فرایند طبیعی هدف خاصی را تعقیب می‌کند و سرمنزلی تعیین شده دارد.

یک دسته از فلاسفه که علاوه بر لوازم اصل علیت به علل معتقد نیستند، غایت‌مندی زنجیره‌ی حوادث را انکار می‌کنند و وجود برخی از فرایندهای تکاملی را در جهان امری اتفاقی به حساب می‌آورند که از پیش تعیین و پیش‌بینی نشده است. (ص ۲۷)

۱۵ اصل سنخیت میان علت و معلول نظم خاصی را در جهان برقرار می‌کند و به این نظم تداوم می‌بخشد.

۱۶ اصل سنخیت به ما می‌فهماند که هر چیزی نمی‌تواند بدون هیچ‌گونه دلیل و سندی منشاء هر چیز دیگری شود.

۱۷ کشاورز، صنعت‌گر، طبیب و هر کسی که در یک کار خاص وارد شده و برای آن برنامه‌ریزی کرده است متوجه اصل سنخیت بوده است.

۱۸ اصل وجوب‌بخشی علت به معلول جهان کل هستی را تابع رابطه‌ی ضروری و بدون قید و شرط و حتمی نشان می‌دهد.

۱۹ تحقق معلول نیز ضروری و حتمی می‌شود و وجود آن وجوب پیدا می‌کند.

۲۰ باغبان براساس اصل وجوب‌بخشی علت به معلول بذر می‌کارد و گیاهان خود را آبیاری می‌کند.

۲۱ پذیرش اصل علیت زمینه‌ساز نگاهی ویژه به جهان و اشیای پیرامونی است.

۲۲ با قبول این حقیقت که هر حادثه علتی دارد به ارتباط اجزای جهان با یکدیگر و پیوستگی آن‌ها پی می‌بریم.

۲۳ وقتی با یک پدیده مواجه شدیم و اصل علیت را قبول داشتیم با هر پدیده‌ای که موجه شدیم در پی کشف منشأ و عامل پیدایش آن برمی‌آییم.

۲۴ ابن‌سینا که خود این دقت را دارد و آنرا از وظایف فیلسوفان به شمار می‌آورد در مهم‌ترین کتاب فلسفی خود یعنی الهیات شفا درباره اتفاق و مفاهیم دیگری مانند شانس سخن گفته است.

۲۵ ابن‌سینا با بیان اتفاق و صحبت کردن درباره‌ی آن در کتاب الهیات شفای خود تلاش کرده نظر مردم را درباره‌ی این مفاهیم تصحیح نماید.

۲۶ ولی یکی از اتفاقاتی که باید بیفتد و فلاسفه نیز دنبال آن هستند این است که درباره مفاهیمی که مردم درباره آن صحبت می‌کنند و یا از آن استفاده می‌کنند یک تبیین فلسفی وجود داشته باشد که بیان و حالت آنرا برای مردم مشخص کند و آنرا نقد یا تصحیح کند.

۲۷ یکی از اتفاقاتی که باعث می‌شود درباره مفهوم اتفاق بحث شود و توضیح داده شود این است که امروزه مفهوم اتفاق نه تنها نزد عامه مردم بلکه بر زبان برخی دانشمندان نیز جاری می‌شود.

۲۸ جواب به عهده دانش‌آموز می‌باشد.

یک نمونه از جواب صحیح: اتفاق یک امر غیرقابل به وجود آمدن از کوه موجودیت آن بر روی کره خاکی تحت تأثیر عوامل زیادی است و بسیاری آنرا رد می‌کنند.

۲۹ این ضرب‌المثل عامیانه بیان‌گر وجود اتفاق در جهان است که البته همان‌طور که از آن مشخص است یک ضرب‌المثل است. نمی‌توان آنرا بیانی علمی دانست اما تصور عده‌ای از مردم نیز همین گونه است.

۳۰ یکی از اقدامات بسیار مؤثر و مهم فلاسفه چه مسلمان و چه غیرمسلمان دقت در مفاهیم عامیانه و اصطلاحاتی که مردم از آن استفاده می‌کنند و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است.